

Palani Fakata'u 2017-18

Na'e fakahoko 'o fakatatau ki he fiema'u 'a e
Kupu 22 'o e Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (*mo hono Fakatonutonu*)

Legislative Assembly of Tonga

Talamu'aki 'a e 'Eiki Sea 'o e Falealea

'Oku'ou fiefia ke fakahoko atu 'a e Palani Fakata'u 'a e 'Atita Seniale ki he ta'u fakapa'anga 2017-18 fakatatau ki he kupu 22 'o e Lao ki he 'Atita Fakapule'anga 2007, (ko e Lao). Na'e teuteu'i 'a e palani'ni 'e he 'Atita Seniale mo 'ene kaungāue 'o fakamatala'i 'a 'ene fokotu'utu'u polokalama ngāue ki he ta'u fakapa'anga 2017-18.

Ko hono fa'u 'o e Palani Fakata'u 'oku fakahā mai 'e he Lao ke fakakaukau'i fakataha mo ha ngaahi tānaki mai mei he kau ma'u tu'unga tefito; kau Memipa 'o e Falealea, pea mo fakakaukau'i foki mo e ngaahi 'elia 'oku lahi hono fakatokanga'i 'i he ngaahi ngāue kotoa 'a e ngaahi ngāue'anga fakapule'anga. 'Oku'ou tui ko e Palani Fakata'u'ni 'e malava pē ha fanga ki'i feliuliuki ki ai 'a ia 'oka hoko, 'e fakahā pē 'e he 'Atita Seniale' ki he ngaahi potungāue pē ngaahi kautaha 'oku 'atita'i 'a e ngaahi fakalelei ko ia lolotonga 'a e ta'u.

Faka'osi, ko e Palani Fakata'u'ni 'oku'ne fakahā mai 'a e fakakaukau 'a e 'Atita Seniale' ki he fakahoko hono ngaahi fatongia, pea mo hono ngāue'aki 'i he ta'u fakapa'anga 'oku tau hanga atu ki ai. 'I he taimi tatau, 'oku'ne 'oange ki he Falealea 'a e ngaahi tu'unga fe'unga ke fakatefito ai hono fakamaau'i 'a e faifatongia 'a hono 'Ofisi lolotonga 'a e ta'u 2017-18.

30 'o Sune, 2017

Introduction

The Annual Plan is a primary accountability mechanism for my Office. The audit engagements and reports that my Office plans to produce in 2017-18 are presented in this Annual Plan.

As in previous years, the consultation with the Hon. Members of the Legislative Assembly has been undertaken hence, arriving at this “completed Annual Plan”. Moreover, the plan is consistent with the human and financial resources submitted in our annual budget for 2017-18.

The plan, overall, is aligned with the Office’s Corporate Plan, 2016-18, as well as to the Tonga Strategic Development Framework (TSDF) II, 2015-2025, which adopted the UN Sustainable Development Goals (SDGs). Similarly, we have commenced the review of MDAs’ preparedness and existence of performance information of their striving for the SDGs, and it will be part of our works for the coming financial years.

Our endeavor to fulfill our mandate as well as meeting the expectation of our key stakeholders is paramount in our plan. As an active member of the Public Account Committee as well as the Cabinet Audit Oversight Committee, I will take on board the inputs and suggested variations to the plan and at the same time upholding my independence as the Auditor General.

We will continue to provide objective reports, advices and assurances to the Legislature and all our stakeholders of our full commitment to audit integrity for enhanced accountability and transparency in all government activities.

Sefita Tangi

AUDITOR GENERAL TONGA

30th June, 2017

Kanotohi

Ngaahi Peesi

Talamu'aki 'a e 'Eiki Sea 'o e Falealea	1
Talateu 'a e 'Atita Seniale	2
1. Ko homau fatongia mo e ngaahi koloa ngaohi	4
1.1 Ko homau fatongia	4
1.2 Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi	4
2. Ngaahi ngāue faka'atita ke fakahoko	6
2.1 Ko hono filifili 'a e ngaahi 'elia ke sivi faka'atita	6
2.1.1 Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea	6
2.1.2 Sivi faka'atita 'a e ngaahi ngāue fakapa'anga	6
2.1.3 Sivi faka'atita 'o e ola	6
2.1.4 Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni	7
 Fakalahi A: Mape Folau 'o e Fakahoko Fatongia	8
Fakalahi E: Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi ki he 2017-17	9
Fakalahi F: Ko hono anga hono fili ha tōpiki	18
Fakalahi H: Patiseti Fakaangaanga Fakamole Faka-Polokalama mo e Polokalama	19
si'i 'o e Ta'u 2017-18	
Fakalahi I: Patiseti Fakaangaanga Hūatu mo e Hūmai ki he Ta'u 'e tolu (3) ka hoko	25

1 Ko homau fatongia mo e ngaahi koloa ngaohi

1.1 Ko homau fatongia

‘I he Lao ki he ‘Atita ‘a e Pule’anga 2007 (mo hono fakatonutonu), ‘oku fokotu’u ai ‘a e ‘Atita Seniale ko e ‘atita pule ma’ae pule’anga ke’ne fakahoko ‘a hono sivi faka’atita ‘a e ngaahi ngāue fakapa’anga, founa ngāue, mo e ‘atita’i ‘a e ola ki he pa’anga ‘a e fonua. ‘Oku kau ki henī ‘a e ‘atita’i mo hono lipooti ki Fale Alea ‘o fou atu ‘i he ‘Eiki Sea ‘a e tu’unga fakapa’anga ‘o e ngaahi potungāue ‘a e pule’anga, ngaahi fakaofonga ‘o e pule’anga, ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga, mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka; mo hono vakai’i mo e tali ‘a e ngaahi fakamatala pa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga ‘oku ‘atita’i ‘e he ngaahi kautaha ‘atita taautaha.

Te’mau óatu ha ngaahi lipooti totonu, fale’i mo e fakapapau tau’atāina ki he Fale Alea’ fekau’aki mo e falala’anga ‘o e ngaahi fakamatala pa’anga ki hono tokanga’i mo pule’i ‘o e pa’anga’ mo e ngaahi koloa ‘a e Pule’anga.

Ko e ‘Atita Seniale ko e ‘ofisa ngāue tau’atāina ia ‘a e Fale Alea’, pea kuo pau ‘e ‘ikai ke pule’i pe tu’utu’unia fakangāue ia mei he Fale Alea pē ko e Pule’anga ‘i he’ene fakahoko ‘a ‘ene ngaahi ngāue mo hono ngaahi fatongia’.

‘Oku fakakakato ia ki he Lao ‘Atita ki he Pule’anga 2007 (mo hono fakatonutonu) ‘e he ngaahi lao kehe. Hangē ko e Lao ki he Pule’i ‘o e Pa’anga ‘a e Pule’anga 2002 ‘oku fiema’u ai ‘a e Minisitā Pa’anga ke ne fakahū atu ki he Fale Alea ‘i he ta’u kotoa pē ‘a e fakamatala pa’anga fakataú kuo ‘osi sivi faka’atita’i.

1.2 Ko ‘emau ngaahi koloa ngaohi

‘Oku tokangaekina ‘e he ‘Atita Seniale’ ‘a e ngaahi sino’i ngāue ‘oku ‘ikai si’i hifo ‘i he 212. ‘Oku kau ki he ngaahi sino’i ngāue ko’eni ‘a e vahevahie iiki ‘o e ngaahi potungāue ‘a e pule’anga’, ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga’, pea mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka mo e ngaahi tokoni mo e alaa meā pehē.

Ko ‘emau ngaahi koloa ngaohi ‘oku fakafa’ahinga ia ki he kalasi ‘e fā (4):

- **Koloa ngaohi 1: Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue Faka-Fale Alea.**

Tokoni ki he ngaahi va’ā kehe á e ‘Ofisi mo e ngaahi lipooti totonu, fakapapau’i, fale’i mo e tokoni ki Fale Alea kau ki ai ‘a e Kōmiti Tuúmaú ki he Ngaahi Meá Fakapaánga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapaánga Fakapuleángua, Houéiki Mémipa, Pule’anga, ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga mo e kakai foki.

- **Koloa ngaohi 2:Sivi faka’atita ‘o e ngaahi ngāue fakapa’anga**

Kotoa ‘o e fatongia ‘o e ‘Ofisi ki he sivi faka’atita ‘o e ngaahi fakamatala pa’anga ‘a e Pule’anga’ kau ai ‘a e fakamatala fakakuata ‘a e Pule’anga pea mo hono sivi faka’atita mo e vakai’i ‘o e ngaahi fakamatala pa’anga ‘o e ngaahi pisinisi ‘a e Pule’anga.

- **Koloa ngaohi 3:Sivi faka'atita 'o e ola**

Kotoa 'o e fatongia 'o e 'Ofisi ki he 'atita'i 'o e ola pea mo hono vakai'i 'o e ngaahi fa'unga fakamatala 'a e ngaahi potungāue.

- **Koloa ngaohi 4:Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni**

Kotoa 'o e ngaahi fatongia 'o e 'Ofisi ki he sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni pea mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka 'i he ngaahi potungāue.

Fakaikiiki 'o e ngaahi koloa ngaohi 'oku 'i he fakamatala *Fakalahi E*

2 Ngaahi ngāue faka'atita ke fakahoko fakaangaanga

2.1 Ko hono filifili 'a e ngaahi 'elia ke sivi faka'atita

2.1.1 Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea

'Oku tokoni'i 'e he va'a ngāue faka'ofisi 'a e ngaahi va'a kehe 'o e 'Ofisi pea tauhi 'a e ngaahi vā ngāue fakapalofesinale mo e Fale Alea moe ngaahi tafa'aki kehe fekau'aki. 'Oku nau fakahoko ia 'aki hono 'oatu ha ngaahi lipooti totonu 'i he taimi mo e founiga falala'anga, fale'i, fakapapau mo e tokoni ki he Fale Alea kau ai 'a e Kōmiti Tu'uma'u ki he Ngaahi Me'a Fakapa'anga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapa'anga Fakapule'anga, Hou'eiki Mēmipa, ngaahi pisinisi 'a e pule'anga mo e kakai.

2.1.2 Sivi faka'atita 'o e ngaahi ngāue fakapa'anga

Ko e Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (mo hono Fakatonutonu) 'oku'ne fakamafai'i ai 'a e 'Atita Seniale ke ne fakapapau'i 'oku 'atita'i fakata'u 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga' pea ke'ne vakai'i mo tali 'a e ngaahi fakamatala pa'anga 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga kuo 'osi 'atita'i 'e he ngaahi kautaha taautaha.

'E fakapapau'i 'e he 'Ofisi 'Atita ko e fakamatala pa'anga a e Pule'anga 'oku 'atita'i 'i hono taimi totonu 'o fakatatau mo e Lao ki hono Pule'i 'a e Pa'anga 'a e Pule'anga 2002. Kau ki heni 'a hono fakapapau'i 'oku 'i he tu'unga ma'olunga 'a e ola hono sivi faka'atita 'o fakatatau ki he ngaahi tu'unga sivi faka'atita 'oku fiema'u 'e he kautaha 'a e ngaahi 'Ofisi 'Atita Fakapule'anga 'o Māmani' (ISSAI).

2.1.3 Sivi faka'atita 'o e ola

'Oku fili á e ngaahi 'elia ki he 'atita'i 'o e ola 'i loto í ha fa'unga palani 'oku ne fakakaukau'i 'a e ngaahi fakahoko ngāue 'a e sekitoa pule'anga ki he taumu'a ó e Fa'unga Palani Langa Fakalakalaka á Tonga hono II (TSDF II). Ko e vīsone mo e ngaahi taumu'a ko'eni" 'oku kau ki heni á e:

Paotoloaki 'a e fakalakalaka ke fakalekesi e mo'ui ki he taha kotoa.

Tupulekina e ngāue kafataha ki he fakalakalaka pea ke tu'uloa e tupu faka'ekonōmika

'Oku poupouí eni é he ngaahi vīsone fakafonua é fitu:

1: Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa mo longomo'ui e 'ilo faka'ekonōmika.

2:	Tupulekina e ngāue kāfataha pea ke tu'uloa e palanisi 'a e fakalakalaka 'i 'uta mo kolo pea pehē ki he ngaahi tukui motu
3:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa mo fakaivia e fakalakalaka 'ae tangata/fefine 'i he vahevahe taau.
4:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa e taliui ki he pule lelei pea ke lelejange 'a e pule 'a e lao
5:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa e fakalakalaka 'o e ngaahi ngāue lalahi mo e tekinolosia
6:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa mo lelei ange 'a hono pule'i 'o e kelekele mo e 'ātakai pea ke fakasi'isi'i e tu'u laveangofua ki he feliuliuki e 'ea
7:	Tupulekina e ngāue kafataha pea hokohoko atu e ngaahi ngāue fakataumalu'i fonua pea mo e pule tau'atāina.

'Oku mau fekumi ke fakapapau'i ko e ngaahi 'ēlia ke fakahoko ki ai 'a e sivi-faka'atita té nau tokoni lahi ki he a'usia 'o e Ngaahi Taumuá Ola ó e Faúnga Palani Langa Fakalakalaka Fakafonua. 'Oku 'i ai foki mo e tokanga mavahe ki ha ngaahi 'elie 'oku hā mei ai ha ngaahi fakamole taétotonu pe taéfaitotonu pe taéfakapotopoto ke kau mo ia hono sivi-faka'atita.

Tanaki atu ki ai mo hono vakai'i 'o e ngaahi fa'unga fakamatala 'a e ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga 'o e Pule'anga.

2.1.4 Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni

Kotoa 'a e sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni 'a e ngaahi potungāue mo e ngaahi fakafofonga 'o e pule'anga ke fakahoko fakata'u.

Ko e Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (mo hono Fakatonutonu) 'oku'ne fakamafai'i ai 'a e 'Atita Seniale ke ne fakapapau'i 'oku 'atita'i fakata'u 'a e ngaahi poloseki langa fakalakalaka lalahi. 'Oku kau ki heni 'a e ngaahi poloseki fakalakalaka kotoa 'oku tokanga'i mo pule'i 'e he ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga 'o e pule'anga (MDA's).

Ko e ngaahi makatu'unga ki hono fili 'o e ngaahi ngāue ke 'atita'i fakata'u 'oku kau ai 'a e:

- Ko e vakai'i mo e 'aonga 'a e ngaahi me'a 'e lava ke hoko ha palopalema 'i hono 'ātakai kā 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a ke'ne pule'i 'i he ngāue'anga 'oku 'atita'i, ke'ne poupou'i hono teuteu'i 'o 'enau fakamatala pa'anga.
- Lahi 'o e patiseti ki he potungāue 'o fakahoa ki he patiseti fakalukufua ki he ta'u.

Result Map Framework

Paotoloaki 'a e fakalakalaka ke fakalekesi e mo'ui 'a e taha kotoa

Palani

Taumū'a Fakapotungauae

Taumū'a Ola

Taiui ki he pule lelei' mo fakamalohia e pule 'a e lao'

Keto e lelei anae, vave, faingofua, lava ke totongi, faiotou mo 'ata ki tu'a 'a e Potungāue 'a e Pule'anga', o fakanamata 'he ngahi fiema'u vivili' 'a e kakai 'i kolo' pea mo e toenga 'o e fonua', pea ke malohi 'a e muimui pau ki he ngahihi ngāue te fakalakalaka 'a e fakahoko fatongia' pea lava 'o ma'u 'a e ngashi taumu' a ngāue 'a e Pule'anga' 'oku fiema'u ki he taha kotoa.

Ngaati Ngāue Tokoni

Faka'ofisi;

Ki he ngāue 'atita hono kotoa pē mo hono 'oatu 'a e fakamo'oni mo e ngahihi fale'i ki he Falealea, kau pule, mo e kakai 'o e Fonua fakahoko atu 'i he, lipooti fakata'u, lipooti 'o e ngashihi 'atita makehe, patseti fakata'u, palani ngāue fakata'u, mo e memipa 'o e PAC mo e CAOC.

'Atita'i 'o e ola;

'O e ngahihi elia kuo fili mei fakapa'anga 'a e pule'anga 'oku i he malumau 'o e ngahihi potungāue 'a e pule'anga, ngahihi pisinisi mo e ngahihi fakaforonga pulang.

Ngaahihi pisinisi 'a e pule'anga;

Sivi faka'atita 'a e ngahihi fakapa'anga 'a e pule'anga 'oku i he malumau 'o e ngahihi pisinisi fakapule'anga mo hono toe vakai' 'o e ngahihi fakamatata pa'anga kuo 'osi atita' 'e he ngahihi kautaha 'atita kehe', 'o fakatou atu 'i he ngahihi talia fakakaukau, ngahihi lipooti opo, mo e ngahihi lipooti ki he kau Pule.

Poloseki Langa

Fakalakalaka;

Ko hono sivi faka'atita 'o e ngahihi fakamatata pa'anga mo e fakahoko fatongia 'a e ngahihi fakamatata pa'anga fakakauka mo e ngahihi lipooti ki he kau Pule.

Fakamatata Pa'anga mo e sivi 'o e ola 'o e fakahoko fatongia;

Sivi faka'atita 'a e fakamatata pa'anga 'a e pule'anga, fakamatata pa'anga fakakauka mo hono vakai' 'o e fakamatata pa'anga kuo 'osi atita' 'e he ngahihi kautaha 'atita kehe', 'o fakatou atu 'i he ngahihi talia fakakaukau, ngahihi lipooti opo, mo e ngahihi lipooti ki he kau Pule.

Me'angaua levolo 'o e fakahoko fatongia 'o e kaungauae

- Ko e ola 'o e 'atita lipooti taimitotunu mo 'ata ki tu'a 'ata ki tu'a - Sivi 'atita 'o e ola 'oku felave'i ia mo e 'elua 'oku felave'i 'mo mahuinga

- Katoa 'o e ola 'o e 'atita ke kahako mo fakamo'oni ki he 'aho 31.' o Tisema - Ko e lahi 'o e 'atita 'oku vakai' i mo tali 'i he ngahihi pisinisi 'a e pule'anga 'oku 'atita ki tu'a 'oku fakakakato ia 'i loto 'i he mahina 'e 1 'i he 'aho 'oku 'ave ai he tala fakakaukau tau'ataina 'a e kautaha 'atita 'i tu'a (firms of auditors)

Ke lelei mo taimi 'a e fetu'utareka mo ngauke ki he ngahihi fiema'u ki he 'elia faka'atita mo e ngahihi fiema'u 'oku 'ohake 'e he kakai - Fakahoko e lipooti fakata'u ki he sea 'o e Falealea 'i he 'aho 31 'o Ma'asi 'o e ta'u kotoa - Palani fakaangaanga fakata'u ke 'ave ki he sea 'o e Falealea 'i he 'aho 1 'o Ma'asi pea fakahoko 'a e palani kakato 'i he 'aho 30 Sune 'o e ta'u kotoa

- Katoa 'o e ola 'o e 'atita ke lipooti taimitotunu mo 'ata ki tu'a - Lahi 'o e 'atita 'e fakahoko ki he ngahihi poloseki fakalakalaka ke kakato ki he 'aho 30 'o Sune 'o e ta'u kotoa - Mahu'inga fakapā'anga 'a e poloseki fakalakalaka 'oku kakato hono 'atita' i

- Lahi 'o e fakamatata pa'anga 'oku vakai' i mo tali ki he 'aho 30 'o Sune 'o e ta'u kotoa - Faipau ki he tu'u utu'uniracai

Fakalahi E

Ko ‘emau ngaahi koloa ngaohi 2017-18

Na’e fatu ‘a e patiseti ‘a e ‘Ofisi ki he 2017-18 ‘o fakatefito ki he ngaahi koloa ngaohi ‘e fā (4) ko’eni:

- **Koloa ngaohi 1:** Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea. ‘Oku kau ki henī ‘a e ngaahi ngāue ki he ngaahi va’ā kehe ‘o e ‘Ofisi mo e ngaahi lipooti totonu, fakapapau, fale’i mo e tokoni ki he Fale Alea kau ai á e Kōmiti Tuúmaú ki he Ngaahi Meá Fakapaánga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapaánga Fakapuleángua, Houéiki Mēmipa, Pule’anga, ngaahi pisinisi á e puleángua mo e kakai.
- **Koloa ngaohi 2:** Ke ‘atita’i taimi totonu ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga’ ‘o kau ai mo hono vakai’i mo hono tali ‘a e ngaahi fakamatala pa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga ‘oku sivi faka’atita ‘e he kautaha ‘atita tau’atāina mei tu’ā. Kau atu ki aim o hono ‘atita’i taimi totonu ‘o e fakamatala pa’anga ‘a e pule’anga.
- **Koloa ngaohi 3:** Ke fakahoko taimi totonu hono lipooti ‘a e ngaahi ola faka’atita ‘o e ngaahi kaveinga kuo fili. Kau atu ki ai ke fakahoko taimi totonu ‘a hono sivi ‘o e fakahoko fatongia ‘a e ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga ‘a e pule’anga
- **Koloa ngaohi 4:** Ke fakahoko fakata’u ‘a hono sivi faka’atita ‘o e tauhi ki he tu’utu’uni ‘a e ngaahi potungāue ‘a e pule’anga pea mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka.

Ko ‘emau ngaahi lipooti ‘oku fa’u

‘Oku fakahoko atu ki he Fale Alea, ko ‘emau kalaieni ‘uluaki ia, ‘a e ola ‘o ‘emau ngāue ‘i heémau ngaahi lipooti. ‘Oku fakahā ‘e he ngaahi lipooti ko ’enī ki he Fale Alea ‘a e fakakaukau tau’atāina ‘a e ‘atita ki he taau mo fe’unga ‘a e taliui mo e malu ‘o e ngaahi founiga pule’i ‘o e koloa ‘a e pule’anga’. Talu mei hono fanonganongo ‘a e *Lao ki he ‘Atita ‘a e Pule’anga 2007(mo hono Fakatonutonu)*, mo ‘emau feinga ke lipooti ki he Fale Alea ‘a e ngaahi me’ā felāve’i:

- mo ‘emau ngaahi polokalama ‘atita’i ‘o e ola, ‘a ia ‘oku mau tokanga ai ki he ngaahi me’ā felāve’i mo e ‘aonga, fakapotopoto mo e ‘ikai fakamole taéfakapotopoto hono pule’i ‘o e ngaahi koloa ‘a e pule’anga
- mo e sivi faka’atita makehe ki ha ngaahi me’ā mahu’inga ‘o kau ki ai ‘a e ngaahi ngāue taéfakalao, ngāue hala mo e ngāue kākā
- ko ‘emau to e vakai’i mo e ngaahi sivi-faka’atita ‘o e ngaahi fakamatala pa’anga fakakuata mo fakata’u ‘a e pule’anga
- ko e ngaahi ola ‘o e ngaahi sivi-faka’atita fakata’u ‘o e ngaahi fakamatala pa’anga mo e ngaahi fakamatala ‘o e tupu mo e mole ‘o e ngaahi pisinisi kehekehe ‘a e pule’anga
- ko e ngaahi lipooti ki hono founiga pule’i fakalotofale pea mo e founiga ngāue.

‘Oku mau to e fakahū atu ki he Fale Alea ‘a e Palani Fakata’u mo e Lipooti Fakata’u ‘a e ‘Atita Seniale’ ke fakahoko atu ki he Fale Alea’ ‘a e palani ngāue mo e ngāue na’ē hoko fakatou’osi.

Ko e ngaahi ngāue kehe ‘oku fakahoko ki he Fale Alea

‘Oku mau fakalahi atu ki he’emau ngaahi lipooti ‘a e ngaahi ngāue kehe maáe Fale Alea. Ko e ngaahi ngāue ko ‘ení ‘oku nau tokoni ke tupulekina ai pē ‘a e taliui mo e fakahoko fatongia lelei, pea tu’uaki ‘a e pule’i lelei ‘i he sekitoa faka-pule’anga.

‘Oku kau ‘i he ngaahi ngāue ko ‘ení ‘a e:

- ngaahi fale’i mo e tokoni ki he Fale Alea, kau ai á e ngaahi fokotu’u ki he Kōmiti Tu’uma’u ‘a e Fale Alea ki he Ngaahi Meá Fakapaánga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapa’anga Fakapule’anga ‘i he ngaahi me’ā ‘oku kaunga tonu ki he ’enau fekumi
- ngaahi tali ki he ngaahi fehu’i mei he Houéiki Mēmipa ‘o e Fale Alea, ngaahi potungāue, kau fakaofonga ‘o e pule’anga mo e kakai, ‘i he taimi ‘e ni’ihī ‘oku a’u ‘o fakahoko ai ‘a e sivi-faka’atita kakato
- fale’i ki he kau taki mo e ngaahi sekitoa fakapule’anga kehe, ‘i he ngaahi me’ā felāve’i mo e lao fakaangaanga, ngaahi fokotu’utuu ki he anga ‘o e pule’i ‘o e pa’anga, mo e ngaahi fakalakalaka lalahi ki he fa’unga mo e taumu’ā ‘o e taliui
- ngaahi fakahinohino ki he ngaahi sekitoa fakapule’anga ‘i he ngaahi me’ā ko e ola ó ha sivi-faka’atita ‘oku nau felāve’i hangatonu mo e pule lelei, pule’i ‘o ha ngāue, mo e taliui, ke tokoni ke toe fakalakalaka ange ‘a e fakahoko fatongia ‘i he kaha’u
- fale’i ki he ngaahi sino tau’atāina mei tu’ā ‘i he ngaahi fakalakalaka foóu felāve’i mo e sekitoa fakapule’anga, kau ai á e ngaahi fale’i ki he ngaahi tu’utu’uni fakaangaanga felāve’i mo e tauhitohi mo e ‘atita.

‘I hono fakahoko ‘o e ngaahi ngāue ko’eni, ‘okú mau ngāue’aki ‘a e ngaahi poto’í ngāue mo e taukei ‘oku lolotonga ma’u ‘e he ‘Ofisi ‘Atita ke fakaáiái á e fakalakalaka tuúloa ‘i he anga haohaoa, taliui mo e ‘ata-ki-tu’ā ‘i hono pule’i ‘o e ngaahi koloa ‘a e pule’anga.

Koloa ngaohi 1: Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea.

Ngaahi tefito'i fatongia 'o e tafa'aki ko'eni

Ko e ngaahi me'a mahu'inga 'i hono fa'u 'o e ngaahi koloa ngaohi ko'eni:

- ngaahi tohi fakahinohino, ngaahi tu'utu'uni ngāue mo e ngaahi sīpinga ngāue, ngaahi uepisaiti (websites), fakamatala pa'anga, polokalama ako mo e fakalakalaka 'o e kaungāue;
- patiseti, palani ngāue loloa, palani fakata'u mo e lipooti fakata'u;
- fakamatala pa'anga 'a e 'Ofisi 'Atita kuo 'osi 'atita'i; mo e
- ngaahi ngāue fale'i kehe hangē ko e:
 - fale'i mo e ngaahi tokoni ki he Fale Alea kau ai á e Kōmiti Tuúma'u ki he Ngaahi Meā Fakapaánga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapa'anga Fakapuleángua, Houéiki Mēmipa, Puleángua, kau fakafofonga ó e sekitoa puleángua kehe pea mo e kakai fakalukufua.

Me'afua fakafuofua

'Oku hā 'i he *Fika E1* 'a e ngaahi me'afua ke fua'aki 'a e 'atita 'o e ngaahi me'a mahu'inga 'i he koloa ngaohi 'e fakahoko 'i he 2017-18, 'a ia ko e konga ia 'o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E1

Koloa ngaohi 1: Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea

Me'afua 'o e fakahoko ngāue	Me'afua	Taketi 2017-18	Ola 'amanaki ki ai 2016-17		Taketi 2016-17	Ola totonu 2015-16
Lahi						
Ngaahi Lipooti 'a e 'Atita Seniale(a)	Fika	5	5	5	6	
Ngaahi Ngāue Tokoni Kehe(e)	Fika	2	2	2	1	
Ngaahi ngāue poupou(f)	Fika	6	77	8	16	
Lelei						
Fakakātoa hono tali 'e he kakai 'o e ngaahi lipooti 'atita(h)	Maaka	8	8	8	8	
Taimi totonu						
Ngaahi lipooti 'a e 'Atita Seniale ke 'ave 'i loto 'i he taimi kuo tuútu;uni 'e he lao	Peseti	100	100	100	90	
Ngaahi ngāue tokoni kehe ke 'ave 'i he taimi kuo fai kiai 'a e lototaha.	Peseti	100	100	100	90	
Ngaahi ngāue poupou ke 'ave 'i he taimi kuo fai kiai 'a e felotoi.	Peseti	100	100	NIL	90	
Fakamole						
Katoa fakamole	\$afe		\$739			

- (e) 'Oku kau he ngaahi lipooti 'a e 'Atita Seniale 'a e Patiseti, Palani Fakata'u Tolu, Palani Fakata'u, Lipooti Fakata'u, mo e fakamatala pa'anga fakata'u 'a e 'Ofisi 'Atita kuo 'osi sivi-faka'atita.
 (e) Ko e ngaahi tokoni kehe faka'atita 'oku kau ai 'a e ngaahi fale'i ki he Kōmiti Pa'anga 'a e Fale Alea, kau mēmipa 'o e Fale Alea, Pule'anga mo e ngaahi sekitoa faka-pule'anga.

Koloa ngaohi 2: Ke ‘atita’i taimi totonu ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga’ ‘o kau ai mo hono vakai’i mo hono tali ‘a e ngaahi fakamatala pa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga ‘oku sivi faka’atita ‘e he kautaha ‘atita tau’atāina mei tu’a. Kau atu ki ai mo hono ‘atita’i taimi totonu ‘o e fakamatala pa’anga ‘a e pule’anga.

Ngaahi tefito’i fatongia ‘o e tafa’aki ko’eni

Ko e ngaahi me’ā mahu’inga ‘i hono fa’u ‘o e koloa ngaohi ko’eni ko e:

- Ko hono tukuatu ‘a e lipooti ‘atita ‘i hono fakama’opo’opo ‘a hono tauhi, ngae’aki mo hono lipooti ‘o e sino’i pa’anga malolo ‘a e kau memipa mo e kau ngae ‘a falealea ‘o Tonga.
- Ko hono tukuatu ‘a e lipooti ‘atita ‘i hono fakamā’opo’opo ‘o e fakamatala pa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga.
- Ko hono vakai’i mo tali ‘a e ‘atita ‘o ha pisinisi ‘a e pule’anga na’e fakahoko ‘e ha pisinisi taautaha.
- Ko hono ‘oatu ha lipooti ki he kau pulengaue fekau’aki mo e ngaahi matavaivai ‘i hono tauhi ‘o e lekooti fakapa’aga pe ko hono fakamatala’i ‘a e ngae fakapa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga.
- Setifikeiti kuo tukuatu he lipooti fakamatala pa’anga fakakuata ‘a e pule’anga.
- Ko hono fa’u mo tukuatu ha lipooti ke tokoni ki ha faitu’utu’uni ‘o fekau’aki mo ha pisinisi ‘a e pule’anga.

Me’afua fakafuofua

‘Oku hā ‘i he *Fika E2* ‘a e ngaahi me’afua ke fua’aki ‘a e ‘atita ‘o e ngaahi me’ā mahu’inga ‘i he koloa ngaohi ‘e fakahoko ‘i he 2017-18, ‘a ia ko e konga ia ‘o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E2

Koloa ngaohi 2: Sivi faka’atita ‘o e ngaahi fakamatala fakapa’anga

Me’afua ‘o e fakahoko ngāue	Me’afua	Taketi 2017-18	Ola ‘amanaki ki ai 2016-17	Taketi 2016-17	Ola tononu 2015-16
Lahi					
Ngaahi lipooti ki he kau taki ngāue ‘o fakahoko ‘a e ola ‘o e sivi faka’atita	Fika	24	24	26	17
Lipooti ‘atita tala fakakaukau	Fika	15	14	15	12
Vakai’i mo tali ‘a e ngaahi ‘atita tau’atāina	Fika	13	10	10	8
Ngaahi ngāue tokoni kehe	Fika			3	2
Lelei					
Fakakatoa hono tali ‘e he kakai ‘a e ngaahi lipooti ‘atita	Maaka	9	8	8	8
Taimi totonu					
Ngaahi lipooti ki he kau taki ngāue ‘o fakahoko ‘a e ola ‘o e sivi faka’atita	Peseti	95	95	100	95

'Ave tala fakakaukau faka'atita 'i loto 'i he taimi kuo tu'utu'uni 'e he Lao	Peseti	95	95	100	95
Vakai'i mo tali 'a e ngaahi fakamatala kuo 'osi 'atita'i mayahe 'i loto he taimi kuo 'osi fai kiai 'a e felotoi	Peseti	95	95	100	95
'Ave e ngaahi tokoni kehe 'i loto 'i he taimi na'e 'osi lototaha kiai	Peseti	95	100	100	95
Fakamole					
Kātoa fakamole	\$afe	\$380			

Me'afua 'o e fakahoko fatongia

Ko e me'afua tefito ki hono fua 'o e fakahoko fatongia 'o e kau ngaue 'i he timi 'oku nau 'atita'i 'a e fakamatala fakata'u 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga:

- Ko e lava ke fakahoko 'a e 'atita 'o fakatatau ki he fiema'u 'a e founa ngāue kuo tali
- Ko e peseti 'e 95% 'o e ngaahi 'atita 'oku lava ke fakahoko 'o 'ikai to e lahi hake 'i he houa ne vahe'i ke fai ai 'a e 'atita.
- Ko e peseta 'e 95% 'o e ngaahi 'atita kuo fakakakato 'i he taimi aleapau mo e ngaahi kautaha.
- Malava ke mahino'i 'a e founa ngāue kuo tali ki hono fakamā'opo'opo 'o e fakamatala pa'anga fakamamani lahi
- Ke kei tauhi mo pukepuke 'a e vā fengāue'aki mo e ngaahi potungāue.
- Ke malava 'o fakakakato 'a e ngāue 'i he taimi 'i loto 'i he taimi kuo vahe'i ki ai.
- Ke malava 'o ngāue'aki 'a e ngaahi founa ngāue kuo tali 'i he taimi 'oku fakahoko ai ha fo'i ngāue.

Koloa ngaohi 3: Ke fakahoko taimi totonu hono lipooti ‘a e ngaahi ola faka’atita ‘o e ngaahi kaveinga kuo fili mo fakahoko taimi totonu ‘a hono sivi ‘o e fakahoko fatongia ‘a e ngaahi potungāue ‘a e pule’anga ‘oku fakahoko ‘o fakatatau ki he’enau palani ngāue pea lipooti.

Ngaahi tefito’i fatongia ‘o e tafa’aki ko’eni

Ko e ngaahi me’ā mahu’inga ‘i hono fa’u ‘o e koloa ngaohi ko’eni ko e:

- Lipooti ‘atita ‘o e ola ‘o e ngaahi ngāue mahu’inga
- Lipooti ki he ola ‘o e fakahoko fatongia ‘a e ngaahi potungaue

Me’afua fakafuofua

‘Oku hā ‘i he *Fika E3* ‘a e ngaahi me’afua ke fua’aki ‘a e ‘atita ‘o e ngaahi me’ā mahu’inga ‘i he koloa ngaohi ‘e fakahoko ‘i he 2017-18, ‘a ia ko e konga ia ‘o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E3

Koloa ngaohi 3: Sivi faka’atita ‘o e ola

Me’afua ‘o e fakahoko ngāue	Me’afua	Taketi 2017-18	Ola ‘amanaki ki ai 2016-17	Taketi 2016-17	Ola totonu 2015-16
Lahi					
Ngaahi ‘Atita ‘o e ola	Fika	3	3	3	-
Ngaahi ‘atita ‘o e sivi ‘o e fakahoko fatongia	Fika	6	-	4	-
Ngaahi ‘atita mavahe	Fika				1
Lelei					
Fakakātoa hono tali ‘e he kekai ‘a e ngaahi lipooti ‘atita	Maaka	8	8	8	8
Taimi totonu					
Ngaahi lipooti ‘o e ‘atita’i ‘o e ola ke ‘ave ‘i loto ‘i he taimi kuo ‘osi tu’utu’uni	Peseti	100	75	100	90
Fakamole					
Katoa ‘o e fakamole	\$afe		\$343		

Me’afua ‘o e fakahoko fatongia

Ko e tefito’i me’ā fua ki he fakahoko fatongia ‘a e va’ā ni ‘e vakai’i ia ‘o fakatatau ki he ngaahi me’afua ni:

- Ke malava ‘o fakahoko ‘a e ‘Atita mo fai hono lipooti ‘i he taimi ‘oku ‘osi tukuatu ke fakahoko ai.
- Ke Maa’usia ‘a e koloa ngaohi na’e tāketi kiai.
- Ke malava ‘o fakahoko ‘a e ‘Atita ‘o fakatatau kihe ngaahi ngae kuo vahe ke fai

Koloa ngaohi 4: Ke fakahoko fakata'u 'a hono sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni 'a e ngaahi potungāue 'a e pule'anga pea mo e ngaahi poloseki fakalakalaka.

Ngaahi tefito'i fatongia 'o e tafa'aki ko'eni

Ko e ngaahi me'a mahu'inga 'i hono fa'u 'o e koloa ngaohi ko'eni ko e:

- Ko hono 'oatu 'a e ngaahi tohi ki he ngaahi ngāue'anga na'e sivi-faka'atita 'o fakahā ki he kau taki ngāue 'o e ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga ó e puleāngā 'a e ola 'o e ngaahi sivi-faka'atita na'e fakahoko.
- Ko hono tukuatu 'a e lipooti 'atita 'i hono fakamā'opo'opo 'a e fakamatala pa'anga 'a e poloseki fakalakalaka.
- Fakapapau'i 'a e ngaahi setifikeiti 'o e ngaahi tokoni 'a e pule'anga ki he ngaahi ako'anga.
- Ngaahi ngāue tokoni kehe 'oku felāve'i mo e fatongia 'o e sivi faka'atita 'o e pa'anga o e ngaahi founiga ngāue.

Me'afua fakafuofua

'Oku hā 'i he *Fika E4* 'a e ngaahi me'afua ke fua'aki 'a e 'atita 'o e ngaahi me'a mahu'inga 'i he koloa ngaohi 'e fakahoko 'i he 2017-18, 'a ia ko e konga ia 'o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E4

Koloa ngaohi 4: Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni

Me'afua 'o e fakahoko ngāue	Me'afua	Taketi 2017-18	Ola 'amanaki ki ai 2016-17	Taketi 2016-17	Ola totolu 2015-16
Lahi					
Ngaahi lipooti ki he kau taki ngāue 'o fakahoko 'a e ola 'o e sivi faka'atita	Fika	45	25	47	85
Ngaahi tala fakakaukau faka'atita	Fika	11	10	9	11
Ngaahi tohi fakamo'oni	Fika	30	15	33	9
Ngaahi ngāue tokoni kehe	Fika	2	0	2	5
Lelei					
Fakakātoa hono tali 'e he kakai 'a e ngaahi lipooti 'atita	Maaka	8	8	8	8
Taimi totonu					
Ngaahi tohi ki he kau taki ngāue ke 'ave 'i loto 'i he taimi kuo 'osi tu'utu'uni	Peseti	100	75	100	90
Ngaahi tohi fakamo'oni ke 'ave 'i loto he taimi na'e 'osi tu'utu'uni	Peseti	100	100	100	90
Ngaahi ngāue tokoni kehe ke 'ave 'i loto 'i he taimi na'e fai ki ai 'a e felotoi	Peseti	100	100	100	90
Fakamole					
Kātoa 'o e fakamole	\$afe	\$434			

Me'afua 'o e fakahoko fatongia

Ko e me'afua tefito 'o e sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni 'a e timi' 'oku 'amanaki ke toe vakai'i hangē koi a 'oku hā atu 'i lalo:

- Lahi totonu 'o e ngaahi lipooti 'e 'oatu ki he kau taki ngāue
- Ke kakato e ngāue 'i hono taimi totonu na'e palani ki ai
- Fakakakato 'a e lahi e ngāue na'e palani ki ai. Ko e lahi ia 'a e lipooti 'o e ola 'a e 'atita ki he kau taki ngāue ka e pehē 'a e tala fakakaukau tau'atāina 'a e 'atita.
- Kakato 'a e ngāue 'i hono taimi totonu. Houa fakaangaanga ki hono 'atita'i e ngaahi potungaue 'o kakato pe 'i hono taimi totonu.
- Houa ngāue 'a e 'ofisa ngāue ki he 'akauni 'elia takitaha 'oku 'i loto pe 'i he houa fakaangaanga.

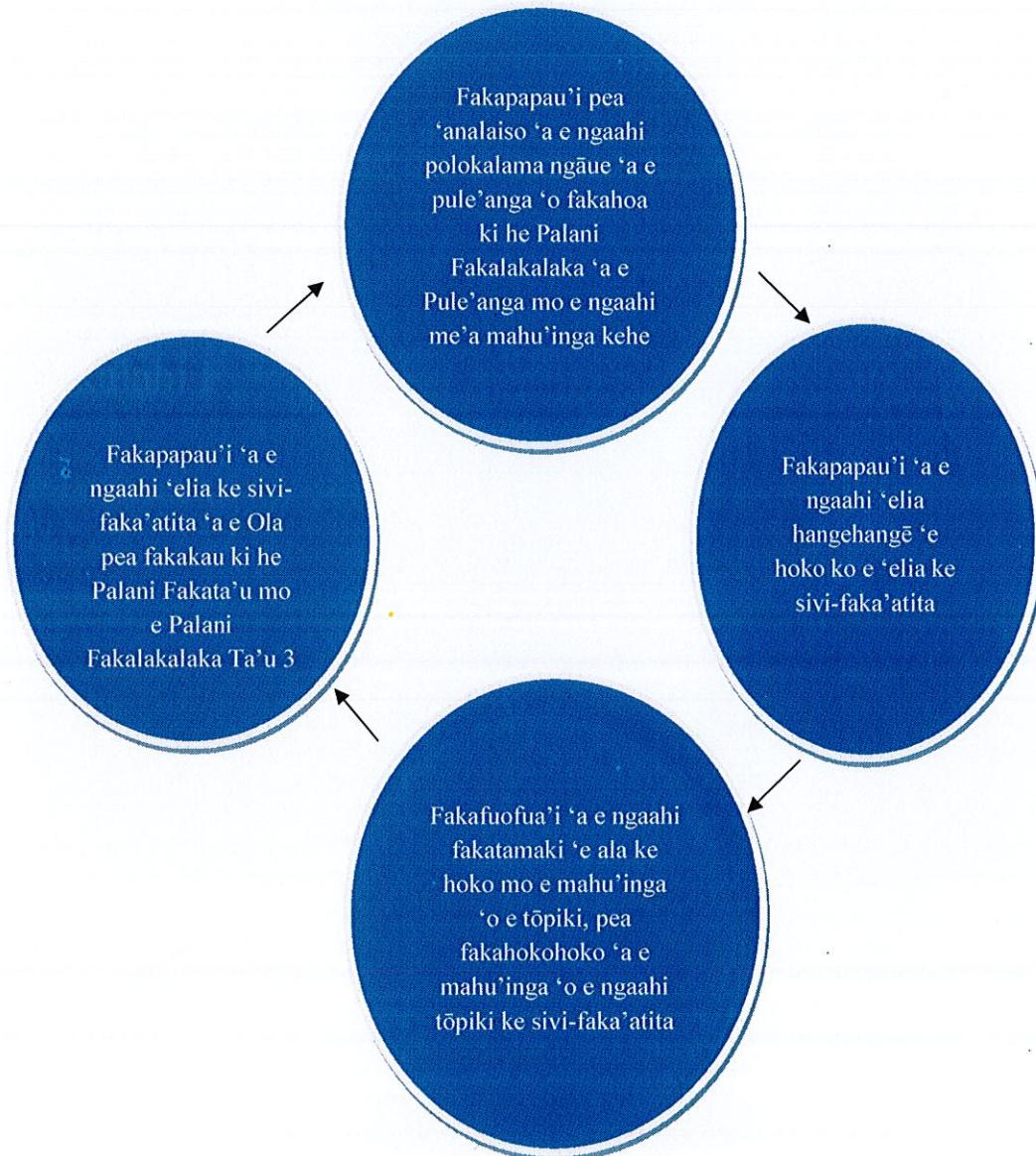
Fakalahi F

Ko e anga hono fili ha ‘elia ke ‘atita’i ‘o e ola

‘Oku ‘omai ‘e he *Fika F1* ‘a e ngaahi founa ‘oku fili ‘aki ha ‘elia ke fakahoko hono sivi-faka’atita ‘o e ola ‘o ha ngāue.

Fika F1

Founa hono fili ha ‘elia ke ‘atita’i ‘a e ola ‘o e ngāue

Fakalahi H

Patiseti Fakaangaanga Fakamole Faka-Polokalama mo e polokalama si'i ki he ta'u 2017/18

03 ‘Ofisi ‘o e ‘Atita Seniale (Office of the Auditor General)

	<i>'Esitimet Estimate 2015/16</i>	<i>'Esitimet Fakatonutonu Revised Budget 2015/16</i>	<i>'Esitimet Estimate 2016/17</i>	<i>'Esitimet Estimate 2017/18</i>
PA’ANGA HU ATU (EXPENDITURE)				
Kaungāue tu’uma’u (Established Staff) (10xx)	1,285,900	1,278,700	1,425,500	1,493,500
Kaungāue lau’aho (Unestablished Staff) (11xx)	21,000	17,000	21,000	23,000
Fefononga’aki mo Fetu’utaki (Travel & Communications) (12xx)	124,000	68,4000	104,000	85,100
Tauhi mo fakalelei me’angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	37,000	40,000	37,000	32,000
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	485,700	258,200	262,500	262,300
Ngaahi Koloa (Assets) (20xx)	30,000	157,000	-	100
Pa’anga Fakakātoa Hū Atu (Total Expenditure)	1,983,600	1,789,300	1,850,000	1,896,000
MA’U’ANGA PA’ANGA (SOURCE OF FUNDS)				
Pa’anga mei he Pule’anga Tonga (Government of Tonga Fund) Cash	1,833,600	1,639,300	1,850,000	1,896,000
Pa’anga tokoni mei muli (Confirm Budget Support) In-kind	150,000	150,000		
Pa’anga Fakakātoa (Total Funding)	1,983,600	1,789,300	1,850,000	1,896,000

Fakamole Fakapolokalama (Expenditure by Program)

Polokalama 01 (Program 01): Pule'i mo Fale'i (Leadership and Policy Advice)

Polokalama si'i 01 (*sub-program 01*): 'Ofisi 'ulu 'o e potungāue (*Office of the Auditor General*)

	'Esitimet Estimate 2014/2015	'Esitimet Fakatonutonu Revised Budget 2014/2015	'Esitimet Estimate 2015/16	'Esitimet Estimate 2016/2017
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	123,300	115,000	147,000	148,200
Totongi kau Ngāue lau'aho (Unestablished Staff) (11xx)	-	-	-	-
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	-	-	-	-
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	-	-	-
Fakakātoa (Total)	123,300	115,000	150,000	148,200

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*) **92,800**, 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **16,400**
Ngaahi Monū'ia Makehe (*Other Allowances*) **27,000** Ngaahi
Monu'ia ki he 'Atita Seniale (Auditor General's Benefit) 12,000

Polokalama 01 (Program 01): Pule'i mo Fale'i (Leadership and Policy Advice)

Polokalama si'i 02 (*sub-program 02*): Poupou mo e ngaahi ngāue ki Fale Alea (*Support and Parliamentary Services*)

	'Esitimet Estimate 2015/16	'Esitimet Fakatonutonu Revised Budget 2015/16	'Esitimet Estimate 2016/17	'Esitimet Estimate 2017/18
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	190,100	311,000	196,500	209,500
Kau Ngāue lau'aho (Daily paids) (11xx)	7,000	4,900	8,300	8,300
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	124,000	68,400	105,000	85,100
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	153,000	40,000	32,000	32,000
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	219,700	249,800	262,500	255,400
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	20,000	155,000	0	100
Fakakātoa (Total)	713,800	829,100	604,300	590,400

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **187,700** 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **18,800**
Le'ole'o ki he lakanga 'oku 'atā (*Acting Allowance*) **3,000**
- 11 Totongi kau Ngāue lau'aho (*Wages*) **8,300**
- 12 Totongi Telefoni (*Telecommunication Charges*) **20,000** Fefolau'aki ki Tu'apule'anga (*overseas travel*) **50,000**
Fefolau'aki Fakalotofonua (*Domestic Travel*) **15,100**
- 13 Totongi 'Utu 'o e me'alele (*Fuel*) **12,000**, Fakalelei'i 'o e me'angāue (*Maintennance Equipments*) **10,000**,
Fakalelei'i 'o e me'alele (*Maintenance Vehicles*) **10,000**
- 14 Tohi moe ngaahi Makasini (*Books Periodical & Publications*) **1,000**, 'Uhila (*Electricity*) **8,800**; Vai (Water) 1,500;
Naunau Faka'ofisi (*Office supplies*) **11,100**; Paaki mo fakatau naunau (*Printing & Stationery*)
10,000;
Totongi Tukuhau (*Subscriptions*) **5,000**; Totongi ngāue'aki (*Rental*) **109,000.00**,
Ako Ngāue (*Training & Conference*) **10,000**, Talitali kakai (Hospitality) **2,000.00** Ngaahi Totongi Fale'i mo e
Tokoni Fakatekinikale Fakapalofesinale (*Consultant & Technical Assistants Professional Fees*) **45,000**;
Laiseni (*Licences*) **52,000**, Naunau Fo'ou (*New Equipment*) **100**

Polokalama 02 (Program 02): Ngaahi Ngāue Faka'atita ke fakahoko (Audit Operation)

Polokalama si'i 01 (*sub-program 01*): Sivi faka'atita 'o e ngaahi ngāue fakapa'anga (*Financial Audit*)

	'Esitimet Estimate 2015/16	'Esitimet Fakatonutonu Revised Budget 2015/16	'Esitimet Estimate 2016/17	'Esitimet Estimate 2017/18
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	456,700	448,400	519,200	368,700
Kau Ngāue lau'aho (Daily paids) (11xx)	7,000	6,200	8,200	8,200
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	4,000	4,000	2,000	2,900
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	-	-	-
Fakakātoa (Total)	467,700	458,600	529,400	379,800

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **335,200**, 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **33,500**
- 11 Totongi kau Ngāue lau'aho (*Wages*) **8,200**
- 14 Naunau Faka'ofisi (*Office Supplies*) **2,900**

Polokalama 02 (Program 02): Ngaahi Ngāue Faka'atita ke fakahoko (Audit Operation)

Polokalama si'i 02 (*sub-program 02*): Sivi faka'atita 'o e Ola (*Performance Audit*)

	'Esitimet Estimate 2015/16	'Esitimet Fakatomutomu Revised Budget 2015/16	'Esitimet Estimate 2016/17	'Esitimet Estimate 2017/18
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	191,500	182,100	204,300	342,000
Kau Ngāue lau'aho (Daily paids) (11xx)	-	-	-	-
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	2,000	2,000	1,000	1,000
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	-	-	-
Fakakātoa (Total)	193,500	188,700	205,300	343,000

Notes:

- 10 *Vahenga (Salaries), 310,900, 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (Government contributions to retirement Fund) 31,100*
- 14 Naunau Faka'ofisi (Office Supplies), 1,000

Polokalama 02 (Program 02): Ngaahi Ngāue Faka'atita ke fakahoko (Audit Operation)

Polokalama si'i 03 (*sub-program 03*): Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni (*Compliance Audit*)

	'Esitimet Estimate 2015/16	'Esitimet Fakatomutonu Revised Budget 2015/16	'Esitimet Estimate 2016/17	'Esitimet Estimate 2017/18
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	324,300	307,200	355,500	425,100
Kau Ngāue lau'aho (Daily paids) (11xx)	7,000	5,900	6,500	6,500
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	4,000	4,400	2,000	3,000
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	-	-	-
Fakakātoa (Total)	335,300	317,500	364,000	434,600
GRAND TOTAL	1,983,600	1833,600	1,850,000	1,896,000

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **386,500**, 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **38,600**
- 11 Totongi kau Ngāue lau'aho (*Wages*) **6,500**
- 14 Naunau Faka'ofisi (*Office Supplies*) **3,000**

Fakalahi I

Patiseti fakaangaanga hūatu mo e hūmai ki he Ta'u 2017/18, 2018/19 and 2019/20

Min	Fika Fakatonutonu	Ngaahi hingoa	Patiseti 17/18	Patiseti 18/19	Patiseti 19/20
3	03-102000-0410-0000	Ngaahi totongi 'atita	\$ 200,000.00	\$200,000.00	\$200,000.00
3	03-101111-1001-0000	Vāhenga	\$92,800	\$92,800	\$92,800
	03-101211-1003-0000	Vāhenga kehe	27,000	27,000	27,000
	03-101111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	16,400	16,400	16,400
	03-101111-1030-0000	Ngaahi monū'ia 'a e pule	12,000	12,000	12,000
3	03-102111-1001-0000	Vāhenga	\$187,700	\$187,700	\$187,700
	03-102111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	18,800	18,800	18,800
	03-102111-1026-0000	Vāhenga le'ole'o	3,000	3,000	3,000
	03-102111-1101-0000	Ngaahi vahē	8,300	8,300	8,300
	03-102111-1201-0000	Folau fakalotofonu	15,100	29,100	33,100
	03-102111-1202-0000	Folau ki tu'apule'anga	50,000	50,000	50,000
	03-102111-1203-0000	Fetu'utaki	20,000	20,000	20,000
	03-102111-1301-0000	'Utu 'o e me'alele	12,000	12,000	12,000
	03-102111-1304-0000	Fakalelei'i 'o e naunau fakakomipiuta		100	2,000
	03-102111-1308-0000	Fakalelei'i 'o e naunau faka'ofisi	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1309-0000	Fakalelei'i 'o e ngaahi saliote misini	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1401-0000	Ngaahi tohi, ngaahi misini & paaki tohi	1,000	1,000	1,000
	03-102111-1402-0000	*Uhila	8,800	8,800	8,800
	03-102111-1405-0000	Vai	1,500	1,500	1,500
	03-102111-1406-0000	Ngaahi naunau 'ofisi	11,100	5,100	5,100
	03-102111-1407-0000	Paasi & naunau ngāue	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1411-0000	Lēsisita	5,000	5,000	5,000
	03-102111-1413-0000	Totongi fale	109,000	109,000	109,000
	03-102111-1422-0000	Ako ngāue & ngaahi fakataha	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1422-0000	Talitali kakai	2,000	2,000	2,000
	03-102111-1435-0000	Laiseni	52,000	75,000	90,000
	03-102111-1480-0000	Fale'i	45,000	45,000	45,000
		Me'angāue	100	30,000	50,000
	03-102111-1480-0000	Fakalelei'i 'o e fale			
	03-102111-2005-0000	Ngaahi saliote misini fo'ou			

M <i>ai</i>	Fika Fakatonutonu	Ngaahi hingoa	Patiseti 17/18	Patiseti 18/19	Patiseti 19/20
3	03-201111-1001-0000	Vāhenga	\$335,200	\$353,510	\$353,510
	03-201111-1005-0000	Tātānaki ‘a e pule’anga ki he vāhenga mālōlō	33,500	35,351	35,351
	03-201111-1101-0000	Ngaahi vahe	8,200	8,200	8,200
	03-201111-1406-0000	Ngaahi naunau ‘ofisi	2,900	2,000	2,000
3	03-202111-1001-0000	Vāhenga	\$310,900	\$310,900	\$310,900
	03-202111-1005-0000	Tātānaki ‘a e pule’anga ki he vāhenga mālōlō	31,100	31,100	31,100
	03-202111-1406-0000	Ngaahi naunau faka’ofisi	1,000	1,000	1,000
3	03-203111-1001-0000	Vāhenga	\$386,500	\$386,500	\$386,500
	03-203111-1005-0000	Tātānaki ‘a e pule’anga ki he vāhenga mālōlō	38,600	38,600	38,600
	03-203111-1101-0000	Ngaahi vahe	6,500	6,500	6,500
	03-203111-1406-0000	Ngaahi naunau ‘ofisi	3,000	2,000	2,000
			1,896,000	\$1,975,261	\$2,016,161

Fakatokanga’i: Ko hono ‘atita’i ‘o e Ngaahi Kautaha ‘a e Pule’anga ‘oku ‘i ai hono totongi. Ko e ngaahi potungāue ‘a e pule’anga ‘oku ‘ikai ha totongi ki ai.